

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

SPRENDIMAS

DĖL PAREIŠKĖJOS LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARIŲ GRUPĖS PRAŠYMO IŠTIRTI LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽVALGYBOS KONTROLIERIŲ ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIŲ ĮSTATYMO NUOSTATŲ ATITIKTĮ LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI DALIES PRIĖMIMO IR JO DALIES GRAŽINIMO

2022 m. kovo 3 d. Nr. KT28-S27/2022

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Elvyros Baltutytės, Gintaro Godos, Vytauto Greičiaus, Danutės Jočienės, Giedrės Lastauskienės, Vytauto Mizaro, Algio Norkūno, Daivos Petrylaitės, Janinos Stripeikienės, sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

Konstitucinio Teismo tvarkomajame posėdyje apsvaustė pareiškėjos Lietuvos Respublikos Seimo narių grupės prašymą Nr. 1B-2/2022.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

1. Pareiškėja prašo iširti, ar:

– „Lietuvos Respublikos žvalgybos kontrolierių įstatymo Nr. XIV-868 (įsigaliojo nuo 2022 m. sausio 1 d.) 11 straipsnio 2 dalies 3 punktas, 3 straipsnio 2 dalies 3 punktas, 2 straipsnio 3 dalis, 15 straipsnio 1 dalis bei 22 straipsnio 2 dalies 1 punktas, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo Nr. VIII-950 (redakcija nuo 2022 m. sausio 1 d.) 12 straipsnio 2 dalis ta apimtimi, kiek juose įtvirtintos teisės normos riboja Seimo kontrolieriaus konstitucinę funkciją tirti skundus dėl valstybės ir savivaldybių pareigūnų (išskyrus teisėjus) piktnaudžiavimo ar biurokratizmo ir šią konstitucinę funkciją perduoda žvalgybos kontrolieriaus kompetencijai, neprieštarauja Konstitucijos 73 straipsnio 1 ir 2 dalims, Konstitucijos 7 straipsnio 1 daliai, Konstitucijos viršenybės principui bei konstituciniams teisinės valstybės ir atsakingo valdymo principams“;

– „Lietuvos Respublikos žvalgybos kontrolierių įstatymas Nr. XIV-868 (įsigaliojo nuo 2022 m. sausio 1 d.) ta apimtimi, kiek nereguliuoja disponavimo jautria, tačiau valstybės paslapties nesudaranti informacija ir tokiu būdu sudaro prielaidas tretiesiems asmenims suprasti valstybės paslapties ribas bei apsunkina žvalgybos institucijų veiklą, daro žalą Konstitucijoje įtvirtintoms, jos ginamoms ir saugomoms vertybėms, neprieštarauja Konstitucijos 1, 3 ir 10 straipsniams“.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

I

2. Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 66 straipsnio 1 dalies 8 punktą prašyme ištirti teisės akto atitiktį Konstitucijai, kuriuo kreipiamasi į Konstitucinį Teismą, turi būti nurodyta pareiškėjo pozicija dėl teisės akto atitikties Konstitucijai ir tos pozicijos juridinis pagrindimas su nuorodomis į įstatymus.

2.1. Kaip ne kartą yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, pareiškėjo pozicija dėl teisės akto (jo dalies) atitikties Konstitucijai pagal normų turinį ir (arba) reguliavimo apimtį turi būti nurodyta aiškiai, nedviprasmiškai, prašyme turi būti išdėstyti argumentai ir motyvai, pagrindžiantys pareiškėjo abejonę dėl teisės akto (jo dalies) atitikties Konstitucijai. Vadinasi, prašyme ištirti teisės akto (jo dalies) atitiktį Konstitucijai pagal normų turinį ir (arba) reguliavimo apimtį turi būti aiškiai nurodyti konkretūs teisės akto straipsniai (jų dalys), punktai, kurių atitiktimi Konstitucijai pareiškėjas abejoja, taip pat konkrečios Konstitucijos nuostatos – normos ir (arba) principai, kuriems, pareiškėjo nuomone, prieštarauja konkrečiai nurodyti ginčijamo teisės akto straipsniai ar punktai. Prašyme ištirti teisės akto (jo dalies) atitiktį Konstitucijai pagal normų turinį ir (arba) reguliavimo apimtį taip pat turi būti aiškiai nurodyti teisiniai motyvai, pagrindžiantys pareiškėjo abejonę dėl kiekvieno konkrečiai nurodyto ginčijamo teisės akto (jo dalies) straipsnio (jo dalies) ar punkto atitikties konkrečiai nurodytoms Konstitucijos nuostatoms. Priešingu atveju prašymas ištirti teisės akto (jo dalies) atitiktį Konstitucijai pagal normų turinį ir (arba) reguliavimo apimtį laikytinas neatitinkančiu Konstitucinio Teismo įstatymo 66 straipsnio reikalavimų (*inter alia* 2009 m. spalio 29 d., 2015 m. gruodžio 30 d., 2021 m. lapkričio 25 d. sprendimai).

2.2. Prašyme ištirti teisės akto (jo dalies) atitiktį Konstitucijai pagal normų turinį ir (arba) reguliavimo apimtį nenurodžius *inter alia* teisinių motyvų, pagrindžiančių pareiškėjo abejonę dėl kiekvieno konkrečiai nurodyto ginčijamo teisės akto (jo dalies) straipsnio (jo dalies) ar punkto atitikties konkrečiai nurodytoms Konstitucijos nuostatoms pagal normų turinį ir (arba) reguliavimo apimtį, ir tokį prašymą priėmus nagrinėti Konstituciniame Teisme bei pagal jį pradėjus bylą būtų suvaržytos ir suinteresuoto asmens – valstybės institucijos, išleidusios ginčijamą teisės aktą, teisės, nes suinteresuotam asmeniui taptų sunkiau teikti paaiškinimus dėl pareiškėjo argumentų ir rengtis

teisminiam nagrinėjimui (*inter alia* 2004 m. balandžio 16 d., 2012 m. balandžio 25 d., 2021 m. lapkričio 25 d. sprendimai).

3. Seimas 2021 m. gruodžio 23 d. priėmė Lietuvos Respublikos žvalgybos kontrolierių įstatymą, kuris (su tam tikra išimtimi) įsigaliojo 2022 m. sausio 1 d. (31 straipsnio 1, 2 dalys), ir Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo Nr. VIII-950 11 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymą, kuris taip pat įsigaliojo 2022 m. sausio 1 d. (3 straipsnis).

Pareiškėja *inter alia* prašo ištirti, ar Žvalgybos kontrolierių įstatymo 11 straipsnio 2 dalies 3 punktas, 3 straipsnio 2 dalies 3 punktas, 2 straipsnio 3 dalis, 15 straipsnio 1 dalis, 22 straipsnio 2 dalies 1 punktas, Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio 2 dalis (2021 m. gruodžio 23 d. redakcija) tiek, kiek, pasak pareiškėjos, juose įtvirtintos teisės normos riboja Seimo kontrolieriaus konstitucinę funkciją tirti skundus dėl valstybės ir savivaldybių pareigūnų (išskyrus teisėjus) piktnaudžiavimo ar biurokratizmo ir šią konstitucinę funkciją perduoda žvalgybos kontrolieriaus kompetencijai, neprieštarauja Konstitucijos 73 straipsnio 1, 2 dalims, 7 straipsnio 1 daliai, Konstitucijos viršenybės, konstituciniams teisinės valstybės ir atsakingo valdymo principams.

3.1. Pažymėtina, kad nors pareiškėja prašymo rezoliucinėje dalyje nurodo, jog ji abejoja, ar Konstitucijai neprieštarauja pareiškėjos nurodyti Žvalgybos kontrolierių įstatymo straipsniai (jų dalys, punktai), Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio 2 dalis (2021 m. gruodžio 23 d. redakcija) tiek, kiek jais ribojama Seimo kontrolieriaus konstitucinė funkcija tirti skundus dėl valstybės ir savivaldybių pareigūnų (išskyrus teisėjus) piktnaudžiavimo ar biurokratizmo ir ši konstitucinė funkcija perduodama žvalgybos kontrolieriaus kompetencijai, iš jos prašymo visumos matyti, jog iš tiesų ji abejoja, ar Konstitucijai neprieštarauja ginčijamas teisinis reguliavimas tiek, kiek juo, pasak pareiškėjos, ribojama Seimo kontrolieriaus konstitucinė funkcija tirti skundus dėl valstybės ir savivaldybių pareigūnų (išskyrus teisėjus) piktnaudžiavimo ar biurokratizmo ir ši konstitucinė funkcija, kiek jos vykdymas susijęs su žvalgybos institucijų ir (ar) pareigūnų veikla, perduodama žvalgybos kontrolieriaus kompetencijai.

3.2. Nors pareiškėja ginčija savo nurodyto teisinio reguliavimo atitiktį, be kita ko, Konstitucijos 73 straipsnio 1 daliai, iš jos prašymo matyti, kad ji abejoja ginčijamo teisinio reguliavimo atitiktimi Konstitucijos 73 straipsnio 1 dalies nuostatai „[P]iliečių skundus dėl valstybės ir savivaldybių pareigūnų (išskyrus teisėjus) piktnaudžiavimo ar biurokratizmo tiria Seimo kontrolieriai“.

3.3. Pareiškėja prašo ištirti, ar jos nurodyti Žvalgybos kontrolierių įstatymo straipsniai (jų dalys, punktai), Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio 2 dalis (2021 m. gruodžio 23 d. redakcija) tiek, kiek nurodyta, neprieštarauja *inter alia* Konstitucijos 7 straipsnio 1 daliai, Konstitucijos viršenybės principui.

Šiame kontekste pažymėtina, jog Konstitucinis Teismas, aiškindamas Konstitucijos 7 straipsnio 1 dalį, pagal kurią negalioja joks įstatymas ar kitas aktas, priešingas Konstitucijai, ne kartą yra konstatavęs, kad ši nuostata įtvirtina Konstitucijos viršenybės principą, kuris yra pamatinis demokratinės teisinės valstybės reikalavimas (*inter alia* 2007 m. kovo 20 d., 2012 m. rugsėjo 5 d. nutarimai, 2015 m. rugsėjo 25 d. sprendimas), todėl pareiškėjos prašymas ištirti jos nurodytų Žvalgybos kontrolierių įstatymo straipsnių (jų dalių, punktų), Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio 2 dalies (2021 m. gruodžio 23 d. redakcija) tiek, kiek nurodyta, atitiktį Konstitucijos viršenybės principui traktuotinas kaip prašymas ištirti ginčijamo teisinio reguliavimo atitiktį Konstitucijos 7 straipsnio 1 daliai.

3.4. Nors pareiškėja ginčija Žvalgybos kontrolierių įstatymo 11 straipsnio „Žvalgybos kontrolieriaus pareigos“ 2 dalies 3 punkto atitiktį Konstitucijai, pažymėtina, kad šis straipsnis neturi dalių. Iš pareiškėjos prašymo turinio matyti, kad ji ginčija Žvalgybos kontrolierių įstatymo 11 straipsnio 3 punktą.

3.5. Pareiškėja, remdamasi Konstitucijos 73 straipsnio 1 dalimi, pagal kurią piliečių skundus dėl valstybės ir savivaldybių pareigūnų (išskyrus teisėjus) piktnaudžiavimo ar biurokratizmo tiria Seimo kontrolieriai, 73 straipsnio 2 dalimi, pagal kurią Seimo kontrolierių įgaliojimus nustato įstatymas, taip pat oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatomis, susijusiomis su konstitucine funkcija tirti skundus dėl valstybės ir savivaldybių pareigūnų (išskyrus teisėjus) piktnaudžiavimo ar biurokratizmo, teigia, kad ši Konstitucijos 73 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta konstitucinė funkcija būdinga tik Seimo kontrolieriams ir kad jie netiria skundų tik dėl teisėjų piktnaudžiavimo ir biurokratizmo, o įstatymų leidėjui įgyvendinant pagal 73 straipsnio 2 dalį suteiktą diskreciją nustatyti Seimo kontrolierių įgaliojimus tiriant skundus dėl valstybės ir savivaldybių pareigūnų (išskyrus teisėjus) piktnaudžiavimo ar biurokratizmo turi būti paisoma Konstitucijos ir iš jos kylančių imperatyvų.

Pasak pareiškėjos, ginčijamu Žvalgybos kontrolierių įstatyme, Seimo kontrolierių įstatyme nustatytu teisiniu reguliavimu minėta konstitucinė Seimo kontrolierių funkcija buvo apribota, nes žvalgybos institucijų ir (ar) pareigūnų piktnaudžiavimo ir (ar) biurokratizmo tyrimas pagal piliečių skundus perduotas žvalgybos kontrolieriui, nors tokia įstatymų leidėjo diskrecija Konstitucijoje *expressis verbis* nėra įtvirtinta. Taigi, pasak pareiškėjos, nustatydamas ginčijamą teisinį reguliavimą įstatymų leidėjas plečiamai aiškino Konstitucijos 73 straipsnio 1 dalyje nustatytą išimtį, kad Seimo kontrolierius netiria skundų tik dėl teisėjų piktnaudžiavimo ar biurokratizmo, peržengė iš Konstitucijos 73 straipsnio 2 dalies kylančias įstatymų leidėjo diskrecijos ribas, nes Seimo kontrolierių ir žvalgybos kontrolierių funkcijas sureguliuo nepaisydamas Konstitucijos 73 straipsnio 1 dalies.

Atsižvelgdama į tai, pareiškėja taip pat teigia, kad ginčijamos Žvalgybos kontrolierių įstatymo ir Seimo kontrolierių įstatymo nuostatos tiek, kiek nurodyta, prieštarauja Konstitucijos 7 straipsnio 1 daliai, pagal kurią negalioja joks įstatymas ar kitas aktas, priešingas Konstitucijai, taip pat konstituciniam teisinės valstybės principui, iš kurio įstatymų leidėjui kyla reikalavimas paisyti teisės aktų hierarchijos, be kita ko, reiškiantis, kad įstatymai negali prieštarauti Konstitucijai. Pareiškėjos teigimu, ginčijamas teisinis reguliavimas taip pat neatitinka konstitucinio atsakingo valdymo principo, kuris suponuoja tai, kad visos valstybės institucijos ir pareigūnai turi vykdyti savo funkcijas vadovaudamiesi Konstitucija, teise, veikdami Tautos ir Lietuvos valstybės interesais, turi tinkamai įgyvendinti jiems Konstitucijos ir įstatymų suteiktus įgaliojimus.

3.6. Konstatuotina, kad pareiškėjos prašymas ištirti, ar Konstitucijos 7 straipsnio 1 daliai, 73 straipsnio 1 dalies nuostatai „[P]iliečių skundus dėl valstybės ir savivaldybių pareigūnų (išskyrus teisėjus) piktnaudžiavimo ar biurokratizmo tiria Seimo kontrolieriai“, 2 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, atsakingo valdymo principams neprieštarauja Žvalgybos kontrolierių įstatymo 2 straipsnio 3 dalis, 3 straipsnio 2 dalies 3 punktas, 11 straipsnio 3 punktas, 15 straipsnio 1 dalis, Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio 2 dalis (2021 m. gruodžio 23 d. redakcija) tiek, kiek juose įtvirtintu teisiniu reguliavimu, pasak pareiškėjos, ribojama Seimo kontrolieriaus konstitucinė funkcija tirti skundus dėl valstybės ir savivaldybių pareigūnų (išskyrus teisėjus) piktnaudžiavimo ar biurokratizmo ir ši konstitucinė funkcija, kiek jos vykdymas susijęs su žvalgybos institucijų ir (ar) pareigūnų veikla, perduodama žvalgybos kontrolieriaus kompetencijai, yra pagrįstas teisiniais argumentais.

Vadinasi, ši pareiškėjos prašymo dalis atitinka Konstitucinio Teismo įstatymo 66 straipsnyje nustatytus reikalavimus ir yra priimtina nagrinėti Konstituciniame Teisme.

3.7. Kartu pažymėtina, kad pareiškėja taip pat prašo ištirti, ar jos nurodytiems Konstitucijos straipsniams (jų dalims), konstituciniams principams neprieštarauja Žvalgybos kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 2 dalies 1 punktas tiek, kiek nurodyta.

3.7.1. Žvalgybos kontrolierių įstatymo 22 straipsnio „Žvalgybos kontrolieriaus sprendimai“ 2 dalyje, kurio 1 punkto atitiktį Konstitucijai ginčija pareiškėja, nustatyta:

„Žvalgybos kontrolierius, atlikęs tyrimo veiksmus, kurie buvo pradėti jo iniciatyva, įvertina surinktus duomenis ir pagal kompetenciją priima vieną iš šių sprendimų:

1) pripažinti, kad teisės aktų pažeidimų nenustatyta ir (ar) nebūta piktnaudžiavimo, biurokratizmo atvejų ar kitokių žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje pažeidimų;

2) pripažinti, kad nustatyti teisės aktų pažeidimai ir (ar) piktnaudžiavimo, biurokratizmo atvejai ar kitaip pažeistos žmogaus teisės ir laisvės viešojo administravimo srityje.“

Taigi Žvalgybos kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 2 dalyje, kurio 1 punkto atitiktį Konstitucijai ginčija pareiškėja, yra nustatyta, kokius sprendimus priima žvalgybos kontrolierius, atlikęs tyrimo veiksmus, kurie buvo pradėti jo iniciatyva.

Vadinasi, skirtingai nei kitos pareiškėjos ginčijamos Žvalgybos kontrolierių įstatymo nuostatos, šio įstatymo 22 straipsnio 2 dalies 1 punkte įtvirtintas teisinis reguliavimas nėra susijęs su pareiškėjos skundu dėl žvalgybos institucijų ir (ar) žvalgybos pareigūnų piktnaudžiavimo ar biurokratizmo ir pareiškėja nepateikia jokių teisinių argumentų, kodėl toks teisinis reguliavimas prieštarauja Konstitucijai.

3.7.2. Konstatuotina, kad pareiškėjos prašymas ištirti, ar Žvalgybos kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 2 dalies 1 punktas tiek, kiek jame įtvirtintas teisinis reguliavimas, pasak pareiškėjos, „riboja Seimo kontrolieriaus konstitucinę funkciją tirti skundus dėl valstybės ir savivaldybių pareigūnų (išskyrus teisėjus) piktnaudžiavimo ar biurokratizmo ir šią konstitucinę funkciją perduoda žvalgybos kontrolieriaus kompetencijai, neprieštarauja Konstitucijos 73 straipsnio 1 ir 2 dalims, Konstitucijos 7 straipsnio 1 daliai, Konstitucijos viršenybės principui bei konstituciniams teisinės valstybės ir atsakingo valdymo principams“, neatitinka Konstitucinio Teismo įstatymo 66 straipsnio 1 dalies 8 punkte nustatytų reikalavimų.

3.7.3. Jeigu prašymas (jo dalis) neatitinka Konstitucinio Teismo įstatymo 66 straipsnyje nustatytų reikalavimų, pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 70 straipsnį jis yra grąžinamas pareiškėjui. Prašymo grąžinimas neatima teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą bendra tvarka, kai bus pašalinti trūkumai.

3.7.4. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad yra pagrindas grąžinti pareiškėjai prašymą ištirti Žvalgybos kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 2 dalies 1 punkto tiek, kiek nurodyta, atitiktį Konstitucijos 73 straipsnio 1, 2 dalims, 7 straipsnio 1 daliai, Konstitucijos viršenybės principui, konstituciniams teisinės valstybės, atsakingo valdymo principams.

II

4. Pareiškėja taip pat prašo ištirti, ar Konstitucijos 1, 3, 10 straipsniams neprieštarauja Žvalgybos kontrolierių įstatymas tiek, kiek jis, pasak pareiškėjos, „nereguliuoja disponavimo jautria, tačiau valstybės paslapties nesudarančia informacija ir tokiu būdu sudaro prielaidas tretiesiems asmenims suprasti valstybės paslapties ribas bei apsunkina žvalgybos institucijų veiklą, daro žalą Konstitucijoje įtvirtintoms, jos ginamoms ir saugomoms vertybėms“.

4.1. Pareiškėja pateikia oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatas, susijusias su valstybės paslaptimi, ir, remdamasi jomis, be kita ko, teigia, kad valstybės paslapties atskleidimas gali sukelti grėsmę ar net padaryti žalą valstybės suverenitetui, teritorijos vientisumui, konstitucinei santvarkai. Remdamasi oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatomis, ji taip pat teigia, kad pagal Konstituciją valstybė turi pareiga garantuoti ne tik valstybės paslaptį sudarančios informacijos

slaptumą, bet ir tam tikros kitos informacijos slaptumo apsaugą, būtent tai, kad nebūtų savavališkai, neteisėtai kėsiniama sužinoti ar paskleisti tokią informaciją, kurios atskleidimas galėtų padaryti žalos Konstitucijoje įtvirtintoms, jos ginamoms ir saugomoms vertybėms. Be to, pareiškėjos teigimu, Konstitucinis Teismas 2007 m. gegužės 15 d. nutarime konstatavo, kad įstatymų leidėjas turi įstatymu apibrėžti informacijos, kurią skleisti yra draudžiama arba kurios skleidimas yra ribojamas, turinį, taip pat būdus, kuriais tam tikros informacijos neleidžiama skleisti, ir kitas atitinkamos informacijos skleidimo sąlygas, jeigu tai bent kaip riboja informacijos laisvę.

4.2. Pasak pareiškėjos, Žvalgybos kontrolierių įstatymo 29, 30 straipsniuose garantuojant žvalgybos kontrolierių veiklos viešumą pakankamai neįvertintas informacijos, kuria jie disponuos, jautrumas. Jos nuomone, galimi atvejai, kai ne slaptos informacijos, o vien žvalgybos kontrolieriaus atliekamo tyrimo fakto ar ribų, už kurių prasideda valstybės paslaptis, išviešinimas tiek priešiškomis valstybėms, tiek asmenims, kuriems taikomi žvalgybos pareigūnų veiksmai, gali būti pakankamai informatyvūs ir dėl to gali pakenkti žvalgybos institucijų veiklai, padaryti žalos Konstitucijos 1, 3, 10 straipsniuose įtvirtintoms, jos ginamoms ir saugomoms vertybėms. Pareiškėjos teigimu, dėl to Žvalgybos kontrolierių įstatyme turėjo būti nustatytos tokios situacijos, kai žvalgybos kontrolieriui gali tekti skelbti pakankamai jautrią informaciją, iš kurios galima suprasti valstybės paslapties ribas ir kurią paviešinus gali būti pakenkta žvalgybos institucijų veiklai, padaryta žala konstitucinėms vertybėms.

4.3. Iš pareiškėjos prašymo matyti, kad ji, ginčydama Žvalgybos kontrolierių įstatymo atitiktį Konstitucijos 1, 3, 10 straipsniams, kelia legislatyvinės omisijos klausimą.

Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad teisės spraga, *inter alia* legislatyvinė omisija, visuomet reiškia, jog atitinkamų visuomeninių santykių teisinis reguliavimas apskritai nei eksplicitiškai, nei implicitiškai nėra nustatytas nei tam tikrame teisės akte (jo dalyje), nei kuriuose nors kituose teisės aktuose, tačiau poreikis tuos visuomeninius santykius teisiškai sureguliuoti yra, o legislatyvinės omisijos atveju tas teisinis reguliavimas turi būti nustatytas būtent tame teisės akte (būtent toje jo dalyje), nes to reikalauja kuris nors aukštesnės galios teisės aktas, *inter alia* pati Konstitucija (*inter alia* 2008 m. lapkričio 5 d., 2010 m. liepos 2 d., 2021 m. gegužės 20 d. sprendimai); tai, kad konkrečiame įstatyme (jo dalyje) nėra nustatyta specialaus tam tikriems santykiams reguliuoti skirto teisinio reguliavimo, anaipol nereiškia, kad šioje srityje esama teisės spragos, nes šie santykiai gali būti sureguliuoti bendrosiomis eksplicitinėmis arba implicitiškai nustatytomis normomis (*inter alia* 2016 m. sausio 25 d., 2019 m. birželio 7 d. nutarimai, 2021 m. gegužės 20 d. sprendimas).

Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs ir tai, kad pareiškėjo prašymas, grindžiamas jo preziumuojama legislatyvine omisija, gali būti priimamas ir byla pagal pareiškėjo prašymą gali būti pradėdama tik tuo atveju, jeigu prašyme yra pateikti argumentai, motyvai, pagrindžiantys, kad

nenustatytasis teisinis reguliavimas pagal Konstituciją turi būti nustatytas būtent pareiškėjo nurodytoje teisės akto dalyje (*inter alia* 2004 m. balandžio 16 d., 2015 m. gruodžio 30 d., 2021 m. kovo 24 d. sprendimai).

4.4. Vertinant pareiškėjos prašymo ištirti Žvalgybos kontrolierių įstatymo atitiktį Konstitucijos 1, 3, 10 straipsniams priimtinumą klausimą, pažymėtina, jog pareiškėja pateikia tik bendro pobūdžio teiginius, kad, pasak jos, pagal Konstituciją Žvalgybos kontrolierių įstatymas turėtų reguliuoti disponavimą jautria, tačiau valstybės paslapties nesudarančia informacija, nes kitaip sudaromos prielaidos tretiesiems asmenims suprasti valstybės paslapties ribas, pasunkinama žvalgybos institucijų veikla, daroma žala Konstitucijoje įtvirtintoms, jos ginamoms ir saugomoms vertybėms.

Taigi iš pareiškėjos prašymo neaišku, kas laikytina jautria, tačiau valstybės paslapties nesudarančia informacija, kaip konkrečiai tokia informacija turėtų būti apibrėžiama Žvalgybos kontrolierių įstatyme ir kodėl šiame įstatyme, be kita ko, pareiškėjos nurodytuose 29, 30 straipsniuose, įtvirtintas teisinis reguliavimas yra nepakankamas siekiant apsaugoti Konstitucijos 1, 3, 10 straipsniuose įtvirtintas vertybes.

Pareiškėja taip pat nenurodo, kur konkrečiai Žvalgybos kontrolierių įstatyme (kokiame straipsnyje (kokuose straipsniuose), jo dalyje (jų dalyse)) turėtų būti įtvirtintas pareiškėjos nurodytas ir, pasak jos, trūkstamas teisinis reguliavimas.

Pažymėtina, kad pagal Žvalgybos kontrolierių įstatymo 29 straipsnį žvalgybos kontrolieriai Žvalgybos kontrolierių įstaigos interneto svetainėje reguliariai skelbia apibendrintą informaciją apie savo veiklą, atliktų patikrinimų, tyrimų rezultatus ir sprendimų įgyvendinimą; viešai neskelbiama informacija, kurią viešai paskelbti nėra leidžiama pagal Lietuvos Respublikos įstatymus. Pagal Žvalgybos kontrolierių įstatymo 30 straipsnį žvalgybos kontrolieriai kasmet iki kovo 1 dienos raštu pateikia Seimui metinį žvalgybos institucijų veiklos teisėtumo ir atitikties žmogaus teisių ir laisvių apsaugos reikalavimams neįslaptintą vertinimą ir praėjusių kalendorinių metų veiklos neįslaptintą ataskaitą, kurią sudaro apibendrinta informacija.

Pažymėtina ir tai, kad Žvalgybos kontrolierių įstatymo 4 straipsnio „Pagrindiniai žvalgybos kontrolieriaus veiklos principai“ 6 punkte nustatyta, kad žvalgybos kontrolierius savo veikloje vadovaujasi skaidrumo principu, pagal kurį žvalgybos kontrolierius teikia informaciją visuomenei, Seimui ir kitiems suinteresuotiems asmenims apie savo vykdomą veiklą, priimtus sprendimus, siekdamas atskleisti priimtų sprendimų motyvus, tačiau informacija neteikiama, jeigu gali būti atskleisti žvalgybos institucijų veiklos metodai ir priemonės, veiklos taktika ir (ar) padaryta žala žvalgybos institucijų veiklai.

4.5. Taigi konstatuotina, kad pareiškėja nepateikia teisinių argumentų dėl Žvalgybos kontrolierių įstatymo tiek, kiek jis, pasak pareiškėjos, „nereguliuoja disponavimo jautria, tačiau

valstybės paslapties nesudarančia informacija ir tokiu būdu sudaro prielaidas tretiesiems asmenims suprasti valstybės paslapties ribas bei apsunkina žvalgybos institucijų veiklą, daro žalą Konstitucijoje įtvirtintoms, jos ginamoms ir saugomoms vertybėms“, atitiktis Konstitucijos 1, 3, 10 straipsniams.

4.6. Vadinas, ši pareiškėjos prašymo dalis neatitinka Konstitucinio Teismo įstatymo 66 straipsnio 1 dalies 8 punkte nustatytų reikalavimų.

4.7. Jeigu prašymas (jo dalis) neatitinka Konstitucinio Teismo įstatymo 66 straipsnyje nustatytų reikalavimų, pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 70 straipsnį jis yra grąžinamas pareiškėjui. Prašymo grąžinimas neatima teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą bendra tvarka, kai bus pašalinti trūkumai.

4.8. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad yra pagrindas grąžinti pareiškėjai prašymą ištirti Žvalgybos kontrolierių įstatymo tiek, kiek nurodyta, atitiktį Konstitucijos 1, 3, 10 straipsniams.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 22 straipsnio 3, 4 dalimis, 25, 28 straipsniais, 66 straipsnio 1 dalies 8 punktu, 70 straipsniu, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nusprendžia:

1. Priimti pareiškėjos Lietuvos Respublikos Seimo narių grupės prašymą Nr. 1B-2/2022 ištirti, ar Lietuvos Respublikos Konstitucijos 7 straipsnio 1 daliai, 73 straipsnio 1 dalies nuostatai „[P]iliečių skundus dėl valstybės ir savivaldybių pareigūnų (išskyrus teisėjus) piktnaudžiavimo ar biurokratizmo tiria Seimo kontrolieriai“, 2 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, atsakingo valdymo principams neprieštarauja Lietuvos Respublikos žvalgybos kontrolierių įstatymo 2 straipsnio 3 dalis, 3 straipsnio 2 dalies 3 punktas, 11 straipsnio 3 punktas, 15 straipsnio 1 dalis, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnio 2 dalis (2021 m. gruodžio 23 d. redakcija) tiek, kiek juose įtvirtintu teisiniu reguliavimu, pasak pareiškėjos, ribojama Seimo kontrolieriaus konstitucinė funkcija tirti skundus dėl valstybės ir savivaldybių pareigūnų (išskyrus teisėjus) piktnaudžiavimo ar biurokratizmo ir ši konstitucinė funkcija, kiek jos vykdymas susijęs su žvalgybos institucijų ir (ar) pareigūnų veikla, perduodama žvalgybos kontrolieriaus kompetencijai.

2. Grąžinti pareiškėjai Lietuvos Respublikos Seimo narių grupei prašymą Nr. 1B-2/2022 ištirti, ar:

– Lietuvos Respublikos žvalgybos kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 2 dalies 1 punktas tiek, kiek jame įtvirtintas teisinis reguliavimas „riboja Seimo kontrolieriaus konstitucinę funkciją tirti skundus dėl valstybės ir savivaldybių pareigūnų (išskyrus teisėjus) piktnaudžiavimo ar

biurokratizmo ir šią konstitucinę funkciją perduoda žvalgybos kontrolieriaus kompetencijai, neprieštarauja Konstitucijos 73 straipsnio 1 ir 2 dalims, Konstitucijos 7 straipsnio 1 daliai, Konstitucijos viršenybės principui bei konstituciniams teisinės valstybės ir atsakingo valdymo principams“;

– „Lietuvos Respublikos žvalgybos kontrolierių įstatymas Nr. XIV-868 (įsigaliojo nuo 2022 m. sausio 1 d.) ta apimtimi, kiek nereguliuoja disponavimo jautria, tačiau valstybės paslapties nesudaranti informacija ir tokiu būdu sudaro prielaidas tretiesiems asmenims suprasti valstybės paslapties ribas bei apsunkina žvalgybos institucijų veiklą, daro žalą Konstitucijoje įtvirtintoms, jos ginamoms ir saugomoms vertybėms, neprieštarauja Konstitucijos 1, 3 ir 10 straipsniams“.

Šis Konstitucinio Teismo sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Elvyra Baltutytė

Gintaras Goda

Vytautas Greičius

Danutė Jočienė

Giedrė Lastauskienė

Vytautas Mizaras

Algis Norkūnas

Daiva Petrylaitė

Janina Stripeikienė